ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 16
දේපළ, පිරියත හා උපකරණ
(Property, Plant & Equipment)

සම්පත් ගනේපලආරච්චි

JMC ජයසේකර කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය
JAYASEKERA MANAGEMENT CENTRE (PVT) LTD
Estd. 1972

JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd
Pioneers in Professional Education
65/2A, Chittampalam Gardiner Mawatha, Colombo 02 | T: +94 112 430451 | E: info@jmc.lk | F: +94 115 377917

1. අරමුණ - Objective

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ට ව්‍යාපාරයක් තම දේපළ පිරියත හා උපකරණවල ආයෝජනය කර ඇති මුදල සහ එම ආයෝජනයේ වෙනස්වීම් පිළිබඳව තොරතුරු අවබෝධ කරගත හැකිවන පරිදි දේපළ, පිරියත හා උපකරණ සඳහා ගිණුම්කරණ ක්‍රමය නිර්දේශ කිරීම මෙම ප්‍රමිතයෙහි අරමුණයි.

2. විෂය පථය - Scope

මෙම ප්‍රමිතය අදාල නොවන ක්ෂේත්‍රයන්.

(අ) විකිණීම සඳහා පවත්වා ගන්නා වත්කමක් ලෙස වර්ගීකරණය කල දේපළ, පිරියත හා උපකරණ.(SLFRS – 05 විකිණීම සඳහා පවත්වා ගන්නා ජංගම නොවන වත්කම් සහ බණ්ඩ වූ මෙහෙයුම්)

(ආ) කෘෂිකාර්මික කටයුතු වලට අදාල ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම්. (LKAS – 41 කෘෂිකර්මය)

(ඇ) ඛණිජ ද්‍රව්‍ය කැණීම් (හාරා ගැනීම්) හා ඇගයීම් වලට අදාළව ජනනය වූ වත්කම් හඳුනා ගැනීම හා මැනීම. (SLFRS – 06 ඛණිජ සම්පත් කැණීම් හා අගයකිරීම්)

(ඈ) ඛණිජ හිමිකම් සහ තෙල් වැනි ඛණිජ සංචිත, ස්වාභාවික ගෑස් හා එවැනි යලි උත්පාදනය නොවන ස්වරූපයේ සම්පත්.

3. නිර්වචනයන් – Definitions

දේපළ, පිරියත හා උපකරණ - Property, Plant & Equipment

(අ) ‘‘නිෂ්පාදනයේදී හෝ භාණ්ඩ හෝ සේවා සැපයීමේදී භාවිතයට ගැනීමට, අන් අයට කුළියට දීමට හෝ පරිපාලනමය අරමුණු සඳහා ව්‍යාපාරයක් විසින් පවත්වා ගන්නා

සහ

(ආ)එක් ගිණුම් කාලච්ඡේදයකට වැඩි කාලයක් භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂිත, ස්පෘශ්‍ය වත්කමකි.

පිරිවැය - Cost

‘‘වත්කමක් අත්පත් කරගත් හෝ ඉදිකරන අවස්ථාවේ එය අත්පත් කරගැනීම පිණිස ගෙවන ලද මුදල් හෝ මුදල්වලට සමාන දෑ වල ප්‍රමාණය හෝ දෙන ලද වෙනත් ප්‍රතිශ්ඨාවක සාධාරණ අගයයි.

සාධාරණ වටිනාකම - Fair Value

විකුණුම්කරණ දිනයේ වෙළඳපොල සහභාගිවන්නගේ සාමාන්‍ය ගනුදෙනුවක වත්කමක් විකිණීමෙන් ලබාගත

හැකි මුදල හෝ වගකීමක් පැවරීමට ගෙවිය යුතු මිල වේ.

ධාරණ අගය - Carring Amount

වත්කමක සමුච්චිත ක්ෂයවීම් හා හානිකරණ අලාභය අඩු කිරීමෙන් පසු එය හඳුනාගන්නා වූ වටිනාකමයි.

ක්ෂයවීම - Depriciation

‘‘වත්කම ක්ෂය කළ හැකි අගය‘‘ එම වත්කමේ ප්‍රයෝජනවත් (ඵලදායි) ජීවිත කාලය පුරා (ලාභයට එරෙහිව) ක්‍රමානුකූලව කපා හැරීමයි.‘‘ක්ෂය කළ හැකි අගය – Depriciable Value

© 2020 JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd

``වත්කමක පිරිවැය හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ පිරිවැය සඳහා ආදේශ කළ හැකි වෙනත් අගයකින් එම වත්කමේ සුංබුං අගය (අවශේෂ අගය) අඩුකළ පසු අගයයි.

හානිකරණ අලාභය -Impairment Loss

වත්කමක නැවත අයකර ගතහැකි අගය ඉක්මවන ධාරණ අගයයි.ආයතනික විශේෂිත අගය - Entity – Specific value

වත්කම අඛණ්ඩව භාවිතයට ගැනීමෙන් අපේක්ෂා කරන මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ වර්තමාන වටිනාකම සහ ඵලදායී ජීවිත කාලය අවසානයේදී විකුණා ලබාගත හැකි මුදල හෝ වගකීමක් නිරවුල් කිරීමක දී නම් එම මොහොතේ දැරීම අපේක්ෂිත වටිනාකම්වල වර්තමාන අගයයි.

සුංබුං අගය (අවශේෂ අගය) - Scrap / Residual Value

``වත්කමක ඵලදායි ජීවිත කාලයෙන් පසු අපේක්ෂිත ඉවත් කිරීමේ පිරිවැයන් අඩු කළ පසු ඒ සඳහා ව්‍යවසාය විසින් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ඇස්තමේන්තුගත අගය වේ.``

ඵලදායි ජීවිත කාලය (ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය) - Useful Life

(අ) ව්‍යවසායක් විසින් වත්කමක් භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂිත කාලයත

හෝ,

(ආ) ව්‍යවසාය විසින් වත්කමෙන් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂිත නිෂ්පාදන හෝ ඒ හා සමාන ඒකක සංඛ්‍යාව වේ.

නැවත අයකරගත හැකි අගය - Recoverable amount

වත්කමක විකිණීම සඳහා යන වියදම අඩු කළ සාධාරණ අගය හා එය භාවිතයට ගැනීමේ වටිනාකම (Value in use) යන දෙකෙන් වැඩි අගය වේ.

4. හඳුනාගැනීම - Recognition

දේපළලපිරියත හා උපකරණ අයිතමයක පිරිවැය වත්කමක් ලෙස ගිණුම්වලට හඳුනාගත යුත්තේ,

(අ) වත්කම හා සම්බන්ධව අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ව්‍යාපාරය වෙත ගලා ඒමේ භව්‍යතාවයක් ඇති විට සහ

(ආ) වත්කමේ පිරිවැය විශ්වාසවන්ත ලෙස මැනිය හැකි විටක දී පමණි.

JMC vLearning
"your virtual learning partner"

© 2020 JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd

හඳුනාගැනීමේ මිණුම්කරණය
Measurement at Recognition

වත්කමක් ලෙස හඳුනා ගැනීමට සුදුසුකම් ලබන දේපළ, පිරියත හා උපකරණ අයිතමයක් මැනිය යුතු වන්නේ එහි පිරිවැයට වේ.

පිරිවැයෙහි මූලිකාංග
Elements of Cost

ගැණුම් පිරිවැය		වෙනත් සෘජු පිරිවැයන		අදාළ කළහැකි වෙනත් පිරිවැය
ගැණුම් මිල	=xxx	සේවක ප්‍රතිලාභ පිරිවැය	= xxx	අයිතමය ස්ථානගත කර ඇති වැඩබිමෙහි ගලවා දැමීම, ඉවත් කිරීම් සහ භූමිය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා වූ බැඳීම්වල පිරිවැයෙහි මුල් ඇස්තමේන්තුව
ආනයන තීරුබදු	=xxx	වැඩබිම සකස් කිරීමේ පිරිවැය	= xxx	
ආපසු අයකර ගත නොහැකි බදු	xxx =xxx	මූලික ප්‍රවාහන හා බාරදීමේ පිරිවැය	= xxx	
සහනාධාර/වට්ටම්	(xxx)	සවිකිරීමේ/ස්ථාපනය කිරීමේපිරිවැය	= xxx	
		අත්හදා බැලීමේ/පරීක්ෂා කිරීමේ පිරිවැය	= xxx	
		වෘත්තීය ගාස්තු	= xxx	

පිරිවැය = ගැණුම් පිරිවැය + වෙනත් සෘජු පිරිවැයන් + අදාළ කළහැකි වෙනත් පිරිවැය

= **xxx** + **xxx** + **xxx**

පිරිවැය යන්නට ඇතුළත් නොකළ යුතු පිරිවැයන්

I. නව පහසුකමක් ආරම්භ කිරීමේ පිරිවැය
II. භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් අලුතින් හඳුන්වාදීමේ පිරිවැය (ප්‍රචාරණය හා ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ ක්‍රියාවන්ට අදාල පිරිවැයන් ඇතුළුව)
III. අළුත් ප්‍රදේශයක හෝ නව ගණුදෙණුකාර පන්තියක් සමඟ ව්‍යාපාර කටයුතු පවත්වාගෙන යාමේ පිරිවැය. (සේවක පුහුණු කිරීමේ පිරිවැය ඇතුළුව)
IV. පරිපාලන සහ අනෙකුත් පොදුකාර්ය පිරිවැයන්

උදාහරණ : 11

සීමිත XYZ සමාගම 2019.04.01 දින යන්ත්‍රයක් මිලදී ගත් අතර ඊට අදාළ තොරතුරු පහත පරිදි විය.

ගැණුම් මිල ලෙස රු. 1,000,000 වූ අතර එහිදී ලද වෙළඳ වට්ටම 10% කි.

මෙම යන්ත්‍රය ආනයනය කිරීමේ දී තීරු ගාස්තු ලෙස රු. 100,000 ක් ද, ආපසු නොගෙවන මිලදී ගැනීමේ බදු ලෙස 60,000 ක් ද දැරීය.

වැඩබිම වෙත ප්‍රවාහනයට රු. 50,000 ක් ද, වැඩබිම සකස් කිරීම හා සවිකිරීම - පිළිවෙළින් රු. 35,000 ක් හා 25,000 ක් දැරීය.

මෙම සවිකිරීම සිදුකිරීමේදී හා මූලික අත්හදා බැලීමේදී ඉංජිනේරු ශිල්පියෙකුගේ සේවාව ලබාගත් අතර ඒ

සඳහා 30,000 ක් දැරීය.

© 2020 JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd

සවිකළ විගස මූලික අත්හදා බැලීමේ වටයක් සිදු කළ අතර එහිදී නිෂ්පාදන පිරිවැය ලෙස රු. 90,000 ක්

දරන ලදී. එම අත්හදා බැලීමේදී ලද සාම්පල නිෂ්පාදනයන් අලෙවි කිරීම තුලින් රු. 35,000 ක් ශුද්ධ විකුණුම්

වටිනාකමක් රැස්කර ගන්නා ලදී.

නව යන්ත්‍රය සවිකිරීමට පෙර පැවති පැරණි යන්ත්‍රය ගලවා ඉවත් කළ අතර, ඒ මත දැරූ වියදම රු.15.000 කි.

මෙම යන්ත්‍රය මත ඇතිවිය හැකි අනාගත අවධානම් වෙනුවෙන් රක්ෂණයක් සිදුකළ අතර, රක්ෂණ වාරිකය

ලෙස රු. 58,000 ක් ගෙවන ලදී.

ඔබ විසින්,

යන්ත්‍රයෙහි පිරිවැය ගණනය කරන්න.

		රු.
ගිණුම්කරණ ලාභය		1,100,000
ආනයනය තීරු ගාස්තු		100,000
ආපසු නොගෙවන මිලදී ගැනීමේ බදු		60,000
අඩු කළා:		1,260,000
වෙළඳ වට්ටම :1,100,000 o 10%*		(110,000)
		1,150,000
ඉංජිනේරු ශිල්පිය ගාස්තු	30,000	
වැඩබිම වෙත ප්‍රවාහනය පිරිවැය	50,000	
වැඩබිම සකස් කිරීම පිරිවැය	35,000	
සවිකිරීම පිරිවැය	25,000	
මූලික අත්හදා බැලීමේ පිරිවැය :90,000 - 35,000*	55,000	195,000
		1,345,000
ගලවා ඉවත් කිරීම මත දැරූ වියදම		15.000
පිරිවැය		**1,360,000**

© 2020 JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd

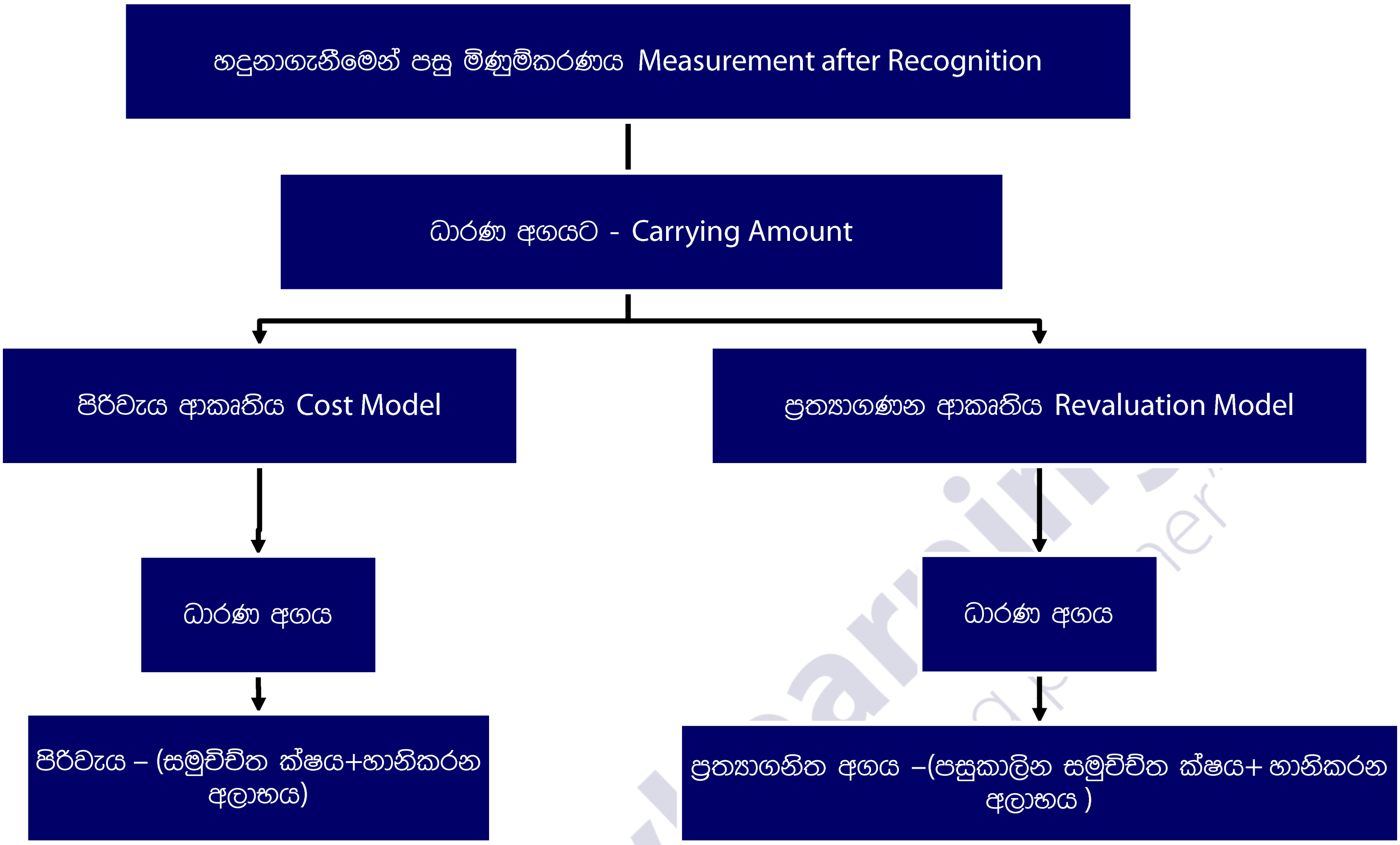

5. ක්ෂයවීම – Depreciation

ක්ෂයවීම යනු ස්පෘශ්‍ය වත්කමක පිරිවැය හෝ ඇස්තමේන්තුගත අගයෙන් එහි සුන්බුන් අගය ඉවත් කළ පසු අගය හෙවත් ක්ෂය කළ හැකි අගය එම වත්කමේ **ඵලදායි ජීවිත කාලය පුරා** ලාභයට එරෙහිව යෝග්‍යය හා තාර්කික ක්‍රමයකට කපාහැරීමයි.

වත්කමක ක්ෂය අගය තීරණය කිරීම එම වත්කමේ ඵලදායි ජීවිත කාලය මත පදනම් වී සිදුකරයි. මේ නිසා ඵලදායි ජීවිත කාලය නිවැරදි තීරණය කිරීම ඉතා වැදගත් වාසියක් වනු ඇත. ඒ අනුව වත්කම ඵලදායි ජීවිත කාලය තීරණය කිරීමේදී ඒ සඳහා පහත සාධක බලපානු ලබයි.

1. ව්‍යාපාරයක් විසින් අපේක්ෂිත වත්කමෙහි භාවිතය (වත්කමේ අපේක්ෂිත ධාරිතාව හෝ භෞතික නිමැවුම සලකමින්ද භාවිතය තක්සේරු කරනු ලැබේ*.
2. අපේක්ෂිත වැහැරීම හෝ ගෙවියාම (Expected physical Wear and Tear)
3. තාක්ෂණික සිදුවන යල්පැනීම
4. නෛතික හෝ ඒ හා සමාන වූ සීමාවන්

ක්ෂයවීම ගණනය කිරීම

කාලච්ඡේදයට අදාළ ක්ෂයවීම ගණනය කිරීම සඳහා උපයෝගි කරගත හැකි ක්‍රම රාශියක් පවතින අතර ඒ අතුරින් පහත ගණනය කිරීමේ ක්‍රම ප්‍රමිතය විසින් හඳුනාගෙන ඇත.

1. සරල මාර්ග ක්‍රමය
2. හීනවන ක්ෂය ක්‍රමය
3. නිෂ්පාදන ඒකක ක්ෂය ක්‍රමය

© 2020 JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd

ඉහත කුමන ක්‍රමය ව්‍යාපාරය විසින් යොදවාගත්ත ද ඒ තුළින් ලැබෙන්නා වූ අගය ඇස්තමේන්තුගත වට්කාමක් වේ.

සරල මාර්ග ක්‍රමය

මෙහිදී වත්කමේ ක්ෂය කළ හැකි අගය එහි ඵලදායි ජීවිත කාලය පුරා සමානව බෙදාහැරීම සිදුවේ. ඒ අනුව කාලච්ඡේදයේ ක්ෂය වීම ගැටළුව තුළ පවතින තොරතුරු මත පදනම්ව පහත ආකාරයෙන් ඒකකට ගණනය කළ හැක.

- පිරිවැය, සුන්බුන් අගය හා ඵලදායිජීවිත කාලය ගැටළුව තුළ පවතිනම්,

- පිරිවැය හා ඵලදායි ජීවිත කාලය පමණක් ගැටළුව තුළ පවතිනම්,

$$\text{ක්ෂයවීම} = \frac{\text{පිරිවැය- සුන්බුන් අගය (ක්ෂය කළ හැකි අගය)}}{\text{ඵලාදිය ජීවිත කාලය}}$$

- පිරිවැය, සුන්බුන් හා වාර්ෂික ක්ෂය ප්‍රතිශත ගැටළුව තුළ පවති නම්,

$$\text{ක්ෂයවීම} = \frac{\text{පිරිවැය}}{\text{ඵලාදිය ජීවිත කාලය}}$$

- පිරිවැය හා ක්ෂය ප්‍රතිශතය පමණක් ගැටළුව තුළ පවතිනම්,

$$\text{ක්ෂයවීම} = (\text{පිරිවැය - සුන්බුන් අගය}) \times \frac{x}{100}$$

හීනවන ක්ෂය ක්‍රමය

මෙහිදි අදාළ කාලච්ඡේදය ආරම්භක පවතින එහි ධාරණ අගය මත පදනම්ව ක්ෂය වීම ගණනය කරයි. මෙලෙස සෑම කාලච්ඡේදයකම ආරම්භක ධාරන අගය මත පදනම් වන නිසා කාලච්ඡේදයෙන් කාලච්ඡේදයට ක්ෂය වටිනාකම අඩුවේ.

මෙම ක්‍රමයටම ක්ෂවීම ගණනය කිරීම පහත ලෙසින් සිදු කරයි.

$$\text{ක්ෂයවීම} = (\text{පිරිවැය - සුන්බුන් අගය}) \times \frac{x}{100}$$

නිෂ්පාදන ඒකක ක්ෂය ක්‍රමය

මෙම ක්‍රමයේදී ඵදායි ජීවිත කාලයට අදාළ ඒ ඒ කාලච්ඡේදයේ නිෂ්පාදන ඒකක මත පදනම්ව පහත ලෙසින් වාර්ෂික ක්ෂයවීම ගණනය කළ යුතුය.

$$\text{ක්ෂයවීම} = \text{ක්ෂය කළ හැකි අගය} \times \frac{\text{අදාල වර්ෂයේ නිෂ්පාදන ඒකක}}{\text{මුළු නිෂ්පාදන ඒකක}}$$

උදාහරණ : 12

සීමිත XYZ සමාගම 2019.04.01 දින මිලදීගත් යන්ත්‍රයේ අමතර තොරතුරු පහත පරිදි විය.

එහි ඇස්තමේන්තුගත ඵලදායී ජීවිත කාලය වර්ෂ 05 ක් වන අතර සුන්බුන් අගය රු. 160,000 කි

JMC vLearning "your virtual learning partner"

© 2020 JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd

සමාගම මෙම යන්ත්‍රය ගත් වහාම එය පාවිච්චි කිරීමට පටන් ගත්තේය.

අවශ්‍ය වන්නේ,

සරල මාර්ග ක්‍රමය යටතේ වර්ෂ 05 ක්ෂයවීම් ගණනය කරන්න.

පිළිතුර

ක්ෂයවීම $= \dfrac{\text{පිරිවැය - සුන්බුන් අගය}}{\text{ඵලාදිය ජීවිත කාලය}}$

$= \dfrac{1360000-160000}{5}$

$=$ රු. 240,000

ක්ෂයවීම් ගිණුම් තැබීම

මේ සඳහා පහත ප්‍රධාන ක්‍රම යොදාගනු දැකිය හැක.

1. වත්කමට ක්ෂය කපාහැරීමේ ක්‍රමය

   මෙහිදි වාර්ෂික ක්ෂය වීම අදාළ වත්කමේ පිරිවැයට එරෙහිව කපාහරිනු ලබයි.

   අදාල ද්විත්ව සටහන

   ක්ෂයවීම් වියදම ගිණුම හර

   අදාළ වත්කම් ගිණුම බැර

2. ක්ෂය සඳහා වෙන්කිරීමේ ක්‍රමය

   මෙහිදි වාර්ෂික ක්ෂය වටිනාකම වෙනම ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුමට ප්‍රතිපාදනය කරයි.

   අදාළ ද්විත්ව සටහන

   ක්ෂයවීම් වියදම ගිණුම හර

   ක්ෂය සඳහා වෙන්කිරීමේ ගිණුම බැර

හානිකරණ අලාභය

හානිකරණ අලාභය = ධාරණ අගය - නැවත අයකර ගතහැකි අගය

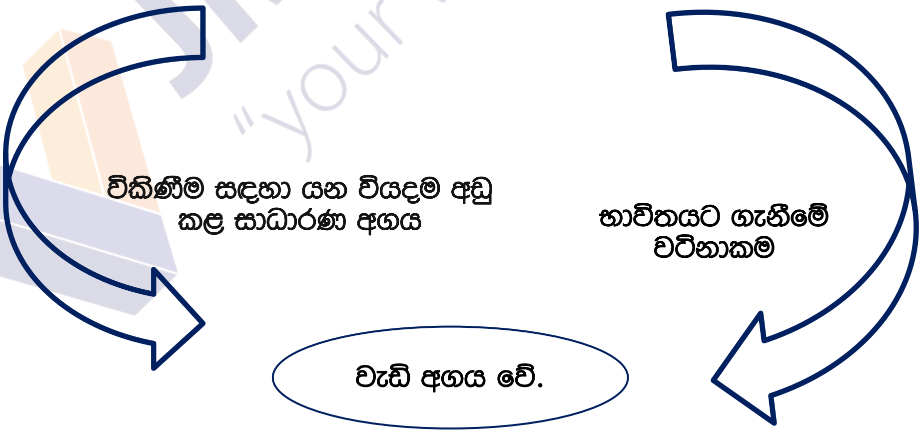

6. ප්‍රත්‍යාගණනය – Revaluation

ප්‍රත්‍යාගනිත අගය යනු ප්‍රත්‍යාගණනය කරන දිනට වත්කමේ සාධාරණ අගයයි.

(සාධාරණ අගය යනු කුමක්ද යන්න මුලින් නිර්වචනය කර ඇත.)

JMC vLearning "your virtual learning partner"

ඒ අනුව ප්‍රත්‍යාගණනය කරන දිනට වත්කමේ ධාරණ අගය සඳහා ප්‍රත්‍යාගණන අගයක් ස්වාධීන තක්සේරුකරුවෙකු විසින් ලබා දෙනු ඇත. මෙලෙස ලබාදෙන ප්‍රත්‍යාගණිත අගයත් එහි ධාරණ අගයත් අතර වෙනසක් පවතී නම් එය ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තය (ලාභය) හෝ ප්‍රත්‍යගණන අඩුවීම (අලාභය) ලෙස හඳුනාගත හැක. මෙම **ලාභ අලාභ** සම්බන්ධයෙන් පහත ලෙස ක්‍රියාත්මක විය යුතුය.

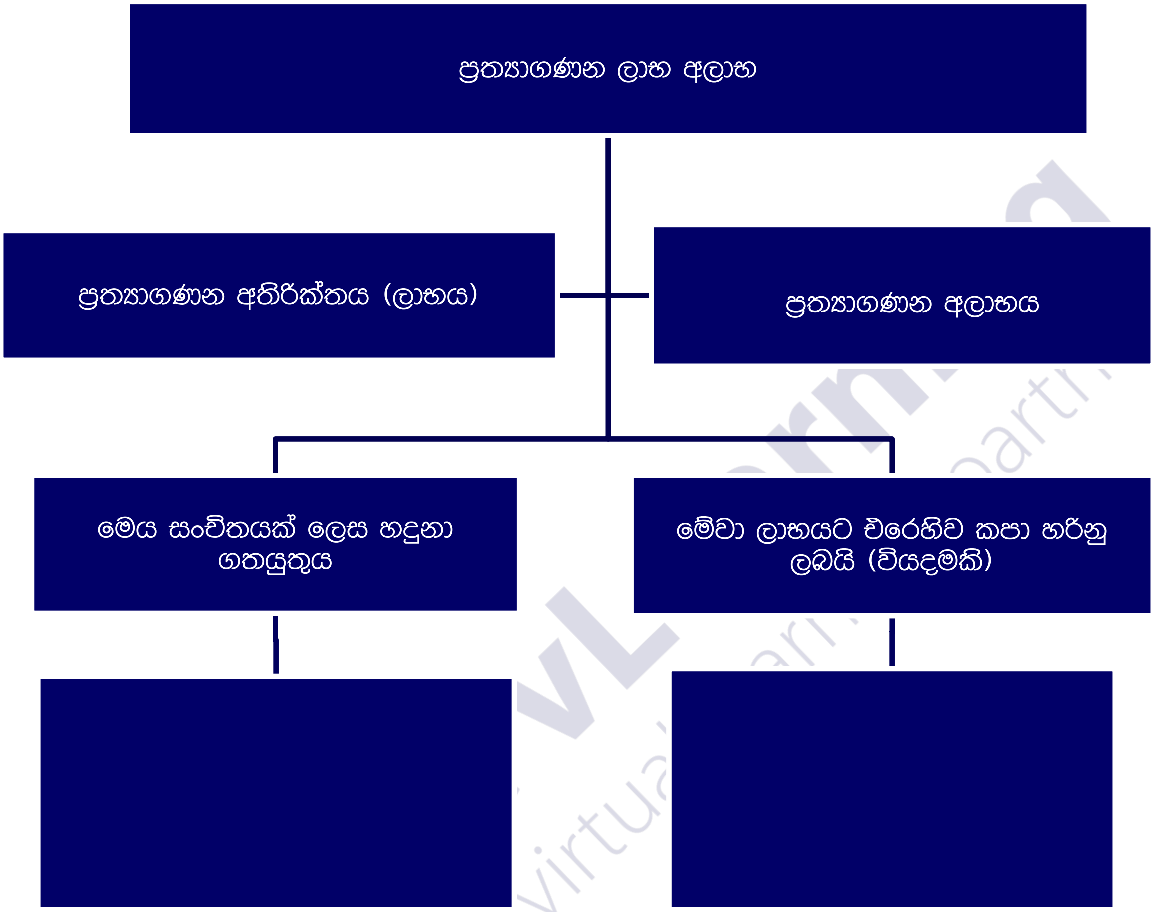

- දේපළ. පිරියත හා උපකරණ අයිතමයන් ප්‍රත්‍යාගණනය කරන විට එම වත්කම අයත්වන දේපළ. පිරියත හා උපකරණ පන්තිය මුළුමනින්ම ප්‍රත්‍යාගණනය කළ යුතුය.

- බිහි වූ ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තයක් සංචිතයක් ලෙස හදුනාගෙන ඇති විටෙක එම අතිරික්තය උපලබ්ධි වුයේ නම් එය රඳවා ගත් ලාභයට එකතු කළ හැක.

  (එනම් හිමිකම් වෙනස් විමේ ලේඛණයේදී නැවත ලාභයට එකතු කළ හැක.)

  උදාහරණයක් ලෙස ප්‍රත්‍යාගණිත වත්කම විකිණීමකට භාජනය කළේ නම් ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තය උපලබ්ධි වුවා සේ සැලකිය හැක.

7. ක්ෂය කළ හැකි අගය හා ක්ෂයවීම් කාලය

දේපළ. පිරියත හා උපකරණවල ඵලදායි ජීවිත කාලය හා සුන්බුන් අගය වත්කම මිලදිගත් අවස්ථාවේදී තීරණය කරන නමුත් එය කළින් කළට සමාලෝචනයකට භාජනය කලහැක. එහිදී මුලින් සිදුකළ ඇස්තමේන්තුවට වඩා නැවත සමාලෝචනයේදී ඇස්තමේන්තුවේහි සැලකිය යුතු තරම් වෙනස්විමක් වන්නේ නම් එම වෙනස ප්‍රවර්තන වර්ෂය හා අනාගත කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා බලපාන පරිදි ක්ෂයවීම ගැලපිය යුතුය.

© 2020 JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd

උදාහරණ :13

සිම්ත හෂාන් සමාගම 2017.04.01 යන්ත්‍රයක් රු 2,000,000 ක පිරිවැයක් දරා මිලදී ගත් අතර එහි ඵලදායි ජීවිත කාලය වර්ෂ 08 ක් ලෙස තීරණය කළේය. 2019.04.01 දින සිදුකළ සමාලෝචනයේදී එම වත්කමේ ඵලදායි ජීවිත තවත් වර්ෂ 10 ක් වන බව තීරණය විය. සුන්බුන් අගයක් නොමැති බව උපකල්පනය කරන්න.

එම වත්කමේ නව ඵලදායි ජීවිත කාලයට අනුව 2019/2020 වර්ෂයේ ක්ෂය වීම ගණනය කරන්න.

පිළිතුර

ක්ෂයවීම = $\dfrac{\text{ධාරණ අගය – නව සුන්බුන් අගය}}{\text{නව ඵලාදිය ජීවිත කාලය}}$

= $\dfrac{(2,000,000 - 500,000) - 0}{10}$

= <u>රු 150,000</u>

උදාහරණ :14

සිම්ත Elivators සමාගම 2017.04.01 යන්ත්‍රයක් රු 1,400,000 ක පිරිවැයක් දරා මිලදී ගත් අතර සුන්බුන් අගය රු. 200,000 කට හා එහි ඵලදායි ජීවිත කාලය වර්ෂ 06 ක් ලෙස තීරණය කළේය. 2019.04.01 දින සිදුකළ සමාලෝචනයේදී එම වත්කමේ ඵලදායි ජීවිත තවත් වර්ෂ 08 ක් වන බව හා සුන්බුන් අගය රු. 300,000 කට තීරණය විය.

එම වත්කමේ නව ඵලදායි ජීවිත කාලයට අනුව 2019/2020 වර්ෂයේ ක්ෂය විම ගණනය කරන්න.

පිළිතුර

ක්ෂයවීම = $\dfrac{\text{ධාරණ අගය – නව සුන්බුන් අගය}}{\text{නව ඵලාදිය ජීවිත කාලය}}$

= $\dfrac{(1,400,000 - 400,000) - 300,000}{08}$

= <u>රු. 87,500</u>

8. ක්ෂය ක්‍රමය සමාලෝචනය කිරීම - Review of Depreciation Method

දේපළ. පිරියත හා උපකරණ සඳහා භාවිතා කරන ක්ෂය ක්‍රමය කළින් කළ සමාලෝචනය කළ යුතු අතර එම වත්කම්වලින් වන ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල අපේක්ෂිත රටාවේ සැලකිය යුතු වෙනසක් වේ නම් එම වෙනස් වූ රටාව නිරූපනය වන ලෙස ක්ෂය ක්‍රමය වෙනස් කළ යුතුය. ක්ෂය ක්‍රමයේ එවැනි වෙනසක් අවශ්‍ය වන විට එම වෙනස ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක වූ වෙනසක් ලෙස සලකා ගිණුම් තැබීම කළ යුතු අතර ප්‍රවර්තන හා අනාගත කාලපරිච්ඡේද සඳහා එම ගැලපීම් කළ යුතුය.

එනම් එම ක්ෂයවීම මත ඇතිවන වෙනස්කම් පෙර වර්ෂ වලට ගලපනු නොලබන බවයි.

9. හඳුනාගැනීමෙන් ඉවත් කිරීම - Derecognition

දේපළ, පිරියත හා උපකරණ අයිතමයක ධාරණ අගය හඳුනා ගැනීමෙන් ඉවත් කරනු ලබන්නේ, (Shall be derecognized)

- විකුණා බැහැර කිරීමේදී හෝ
- වත්කම භාවිතා කිරීමෙන් හෝ විකිණීමෙන් අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂා නොකරණ විට.

වත්කමක් හඳුනා ගැනීමෙන් ඉවත් කිරීම තුළින් ඇතිවන ලාභ හෝ අලාභ එය ඉවත් කරන කාලපරිච්ඡේදයේ ලාභ හෝ අලාභ ගණනයේදී ඇතුළත් කළ යුතුයි.

© 2020 JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd

10. හෙළිදරව් කිරීම – Disclosures

1 ඒ ඒ පංති යටතේ පහත දෑ හෙළිදරව් කළ යුතුයි.

(a) ගිණුම් පරමාර්ථ උදෙසා පවත්වාගෙන යනු ලබන ධාරණ අගය තීරණය කිරීමේදී භාවිතා කළ මිනුම් පදනම

(b) භාවිතා කළ ක්‍ෂය කිරීමේ ක්‍රමය

(c) වත්කමේ ඵලදායි ජීවිත කාලය හෝ ක්‍ෂය රේටය

(d) ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේදී හා අවසානයේදී ඒ ඒ වත්කම් පංතියට අදාළ වත්කම් වල ධාරණ අගය හා ක්‍ෂය වෙන්කිරීම් වල ආරම්භක හා අවසාන ශේෂයන්

(e) පහත දැක්වෙන දෑ පෙන්වමින් කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ හා අවසානයේ ධාරණ අගයන්ගේ සැසඳීමක්.

i. එකතු කිරීම.

ii. විකුණා දැමීම සඳහා වර්ග කර ඇති වත්කම් හෝ විකුණා දැමීම සඳහා වර්ග කර ඉවත් කිරීමට ඇති කාණ්ඩය යටතේ ඇතුලත් කර ඇති වත්කම් හා අනෙකුත් ඉවත් කිරීම්.

iii. ව්‍යාපාර සංයෝජන මාර්ගයෙන් දේපල, පිරියත හා උපකරණ අත්පත් කර ගැනීම.

iv. ප්‍රත්‍යාගණනයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හා LKAS – 36 ප්‍රකාරව හඳුනාගත් හෝ ස්කන්ධයට ප්‍රතිවර්ත්‍ය කල හානිකරණ අලාභවල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වූ දේපල වල අඩුවැඩි වීම.

v. LKAS – 36 ප්‍රකාරව ලාභා ලාභ ප්‍රත්‍යාගණනයේ හඳුනාගත් හානිකරණ අලාභ.

vi. LKAS – 36 ප්‍රකාරව විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශයේ පරිවර්ත්‍ය කල හානිකරණ අලාභ.

vii. ක්ෂය වීම්.

viii. විදේශීය මෙහෙයුමක, ගණුදෙණු වාර්තාකරණ ව්‍යාපාරයක, වත්කම් සම්බන්ධව කරන විනිමය පරිවර්තන ක්‍රියාවන්හිදී පැන නගින ශුද්ධ විනිමය වෙනස්කම්.

2 අනෙකුත් වෙනස්කම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල, දේපල, පිරියත හා උපකරණ සම්බන්ධව පහත දෑ ද හෙලිදරව් කළ යුතුය.

i. අයිතිය මත පැන වී ඇති සීමාවන් හා වගකීම සඳහා ආරක්‍ෂණයක් ලෙස නම් කර ඇති දේපල, පිරියත හා උපකරණවල පැවැත්ම හා වටිනාකම.

ii. දේපල, පිරියත හා උපකරණ අයිතමයක ධාරණ අගයෙහි හඳුනාගත් එය ඉදි කිරීමේදී දැරූ වියදම් ප්‍රමාණයන්.

iii. දේපල, පිරියත හා උපකරණ අත්පත්කර ගැනීම සඳහා වූ ගිවිසුම්ගත බැඳීම්.

iv. ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි මුහුණතෙහි වෙනම හෙළිදරව් කර නොමැති, විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ ඇතුලත්ව ඇති හානිකරණ වූ, නැති වූ හෝ අත්හරින ලද දේපල, පිරියත හා උපකරණ අයිතමයන් සඳහා තුන්වන පාර්ශවයන්ගේ වන්දි ලැබීම.

ව්‍යාපාරයක් වත්කම් ක්ෂය කිරීම සඳහා යොදාගත් ක්‍රම ඇස්තමේන්තුගත ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලයන් හෝ ක්ෂය අනුපාත හෙළිදරව් කිරීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ට, කළමනාකරණය විසින් තෝරාගෙන ඇති ප්‍රතිපත්තීන් සමාලෝචනය කිරීමට හැකි තොරතුරු සංනිවේදනය කල හැකි අතර, සමාන ව්‍යාපාර සමඟ සංසන්දනය කිරීමේ හැකියාවද ඇති කරයි. මෙවන් හේතූන් නිසා,

© 2020 JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd

i. කාලපරිච්ඡේදයක් තුල ආදායම් ප්‍රකාශනය තුළින් හෝ වෙනත් වත්කම් වල පිරිවැයේ කොටසක් වශයෙන් හඳුනාගත් ක්ෂය ප්‍රමාණය හා

ii. කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ සමුච්චිත ක්ෂය හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය වේ.

දේපල, පිරියත හා උපකරණ සම්බන්ධ වූ ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේ හෝ ඊට පසු කාලපරිච්ඡේදවල බලපෑමක් ඇති කරන්නේ යැයි අපේක්ෂිත ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක වෙනස්වීම් ස්වභාවය, බලපෑම ව්‍යාපාරයක් විසින් LKAS – 08 ප්‍රකාරව හෙළිදරව් කළ යුතුය.

උදා:

i. අවශේෂ වටිනාකම

ii. දේපල, පිරියත හා උපකරණ අයිතමයන් ගලවා දැමීමේ, ඉවත් කිරීමේ හා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැයන්

iii. ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලයක්

iv. ක්ෂය ක්‍රමය

දේපල, පිරියත හා උපකරණ අයිතමයන් ප්‍රත්‍යාගණන අගයන්ට ප්‍රකාශ කර ඇති විට පහත දෑ හෙළිදරව් කල යුතුය.

i. ප්‍රත්‍යාගණනය ක්‍රියාත්මක වන දිනය

ii. ස්වාධීන තක්සේරුකරුවකු යොදා ඇස්තමේන්තු කිරීම් කලේද

iii. කාල පරිච්ඡේදය සඳහා වූ විචලනයන් හා ශේෂ, කොටස් හිමියන්ට බෙදීමට ඇති බාධක දක්වමින් ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතා කරන්නන් පහත සඳහන් තොරතුරු සිය අවශ්‍යතාවයන්ට අදාලවන බව සලකයි.

- තාවකාලික අක්‍රීය දේපල, පිරියත හා උපකරණ වල ධාරණ අගය
- සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කරන ලද එහෙත් තවමත් භාවිතා කරන දේපල, පිරියත හා උපකරණ වල ධාරණ අගයන්
- ක්‍රියාකාරී භාවිතයෙන් විශ්‍රාම ගන්වා ඇති හා විකිණීම සඳහා තබා ඇති ලෙසට වර්ග නොකල දේපල පිරියත හා උපකරණ වල සාධාරණ අගය හා,
- පිරිවැය ආකෘතිය භාවිතා කරන විට දේපල, පිරියත හා උපකරණ වල සාධාරණ වටිනාකම ධාරණ අගයෙන් ප්‍රමාණාත්මක ලෙස වෙනස්වන විට සාධාරණ වටිනාකම.

© 2020 JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd